ПАРИЖ, 2001

Черната орнаментирана витрина на книжарница „Тибо“ беше най-уважаваната от всички на тясната сива уличка „Невер“, която беше скрита между гърбовете на два блока в *Картие дьо ла Моне*[1] и която преди векове бе служила като канал за нечистотиите на сестрите от Францисканския орден. Магазинчето се намираше под арката, излизаща на улица „Ке дьо Конти“, и за да се влезе, трябваше да се почука на прозореца. Но да се прекрачи прага, бе възможно само в случай че човекът вътре обърнеше внимание на сигнала, което не беше сигурно. В онзи неделен ден слепият книжар се отправи към най-мрачното кътче на книжарницата и седна зад бюрото. На плота му не беше поставено нищо друго освен няколко разхвърляни лѝста, телефон с батерия и едно лице в паспарту, лицето на Фиделия.

Бяха заедно вече от четири години и си спомняше апотеоза в началото: ако не се брояха кратките и редки посещения, които момичето правеше на майка си, той никога не се будеше сам. Подобно на всеки старец, завиждаше на незрялостта и се опиняваше от младостта на любовницата си. А пък и Фиделия му четеше по цял ден. Непредсказуеми, думите на девойката се понасяха към него от различни места, подсладени от аржентински акцент, и така отдавна заобикалящото го множество от книги се превръщаше в хор от глухонеми с гласа, който тя им даваше. Всъщност винаги бе избирал жените по очите, които не притежаваше. Ставаше им любовник, ако му обещаеха маратони по четене. Никога не се сбогуваше с някоя, преди книгата да бъде прочетена, и само веднъж една го бе убедила

[1] Квартал в Париж, в 6-ти район, буквално преведено – Квартал на монетите. Б. ред.

изборът на четиво да не е негов. Името ѝ беше Азурин, алжирка на средна възраст, чиято мания по Зола забави прочита на „Лолита“ с една седмица, за да довършат „Жерминал“ – безобразие! Също така помнеше и Аполин, Дориан и Мадалена. Аполин, най-първата, която се разгорещяваше, когато в романа ставаше напечено, и която го накара отново да зареди книжарницата с произведения на Хенри Милър; Дориан, актрисата, която нахлуваше във въображението на книжаря, дишаща тежко като Дездемона в ръцете на Отело или надсмиваща се над смъртта като Бовари – друго безобразие, „големите книги си ги спестяват тези неща“, му беше казвала толкова пъти; и Мадалена, дъщеря на един португалец и на… Аполин, която тридесет години по-късно топлеше мястото, където беше лежала майка ѝ, с единствената разлика, че разпределяше времето си поравно между книгите и постелите. Разбира се, животът му не беше само романи. В него допускаше също и разкази от корделната литература[2], които му прочитаха за една нощ и които забравяше без лоши чувства. Никога не се интересуваше от причините на тези жени, защо го търсеха, защо оставаха. Може би предпочитаха да не бъдат виждани на разсъмване, може би обожаваха да слушат себе си чрез гласа на книгите.

Харесваше Франция и щеше да умре в Париж. Обобщаваше живота си всеки ден, само че без да включва младежките си години, както и трагедията, която го принуди да избяга. Предпочиташе да си спомня за новото начало, пристигането му в Генуа, скърцането на спирачките на влака. Беше броил всяка секунда тишина след отварянето на вратите и бе първият, който слезе. Допирът на обувките му с паважа му прозвуча като изстрел насред празния перон. Беше просто поредният евреин, избягал от

---

[2] Literatura de cordel (буквално: литература на корда) – произведение от народното творчество (поема, разказ и пр.), отпечатано под формата на брошура. Брошурите са били продавани от улични търговци, които ги закачали на въже или канап, за да ги направят по-достъпни за клиентите си, откъдето идва и името от португалски (corda – въже). Тази литература е била особено популярна в Североизточна Бразилия. Б. пр.

мъчението. Зад него – още триста непреклонни бежанци, напомнящи покривало от лица, застлано върху вагоните. В този момент беше чул звънеца и отново бе започнал да брои секундите. Но дори тогава хората не промълвиха и дума. Разнасяше се единствено шумът от онези, които скачаха от вагона, нестихващите стъпки, триещите се една о друга дрехи и случайните кашлици, напомнящи, че товарът се състои от човешки същества. Беше усетил някакво сблъскване и стисна синия куфар още по-силно. Вътре имаше изписани листове хартия, които, ако се сгънеха, щяха да се поберат в джоба му. Само че той искаше куфар, иначе с празни ръце щеше да прилича на бедняк, а не искаше да показва, че е такъв. Не видя как спътниците му са приклекнали и пребледнели, докато се оглеждаха, все едно очакват вълци. Пристигането на карабинерите предизвика хаос, всички се притиснаха един в друг. В края на краищата се оказа, че са дошли просто, за да ги отведат в голямото помещение наблизо, нещо като столова, издигната набързо, където готвачките приличаха на медицински сестри. Топлият и неизбежен мирис, напомнящ хубаво подправена супа, сигурно идваше изцяло от тенджерите, а хората, строени в опашка, се замайваха от него и се стесняваха заради добротата на жените.

Беше изминал един месец и някой го бе потърсил в центъра за приемна грижа. Щом го видя, възрастният човек забърза ход, назова го по име, обеща му да го измъкне оттам, да го заведе във Франция и да го научи на езика чрез думите на майсторите. Едва тогава отпразнуваха повторната си среща с една прегръдка, която трая дванадесет години. След като мъжът почина, той напусна Марсилия, вземайки със себе си синия куфар и пари, за да закупи книжарница в Париж.